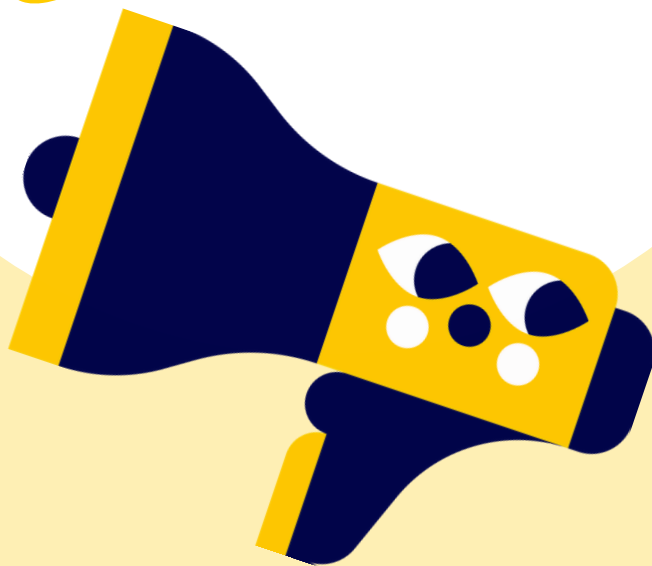
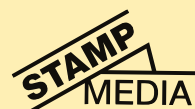

**opinie
dossier**

**DE EPSTEIN-FILES:
macht, waarheid en
vertrouwen**

**Lesvoorbereiding
voor leerkrachten**

Lesvoorbereiding

Deel 1

Duur

5 minuten

Aanpak

Introduceren van de les en het thema “De Epstein-files: macht, waarheid en vertrouwen” – Klassikaal

Vertel dat jullie het vandaag gaan hebben over vertrouwen: wie **vertrouwen** we in onze samenleving? Wat gebeurt er wanneer mensen met veel **macht of geld** betrokken raken bij een schandaal?

Leg kort uit dat sommige gebeurtenissen veel reacties oproepen, omdat ze gaan over bekende of invloedrijke personen en zeer ernstige feiten. Het doel van de les is om te **onderzoeken** hoe wij kijken naar **informatie, macht en verantwoordelijkheid**.

Mini-check-in (klassikaal): leerlingen steken hun hand in de lucht als ze denken dat

- **rijke of machtige mensen** soms anders behandeld worden.
- de **media** altijd de volledige waarheid tonen.
- het **vertrouwen in instellingen** vandaag lager is dan vroeger (bv politiek, onderwijs, justitie, ...).
- **sociale media bepalen** wat/hoe we denken.
- **het internet toegang tot kennis** democratiseert.

Benadruk kort:

“Deze vragen hebben geen juist of fout antwoord. Ze tonen alleen dat mensen verschillend kunnen kijken naar hetzelfde thema.”

De basisafspraken:

- Er zijn geen juiste of foute antwoorden.
- Iedereen beslist zelf wat hij of zij wil delen.
- We luisteren naar elkaar.
- We durven ruimte in te nemen.
- We laten ruimte voor anderen.
- Je spreekt vanuit jezelf (ik-vorm)
- Twijfel mag bestaan.

Doel

De leerlingen reflecteren over hun eigen overtuigingen en gevoelens rond vertrouwen, macht en media en luisteren naar verschillende standpunten van hun klasgenoten.

Duur**Aanpak****Doel**

10 minuten **Wie is Jeffrey Epstein en wat zijn de “Epstein-files”?**
– **Klassikaal**

De leerlingen krijgen basiscontext over de Epstein-zaak en de publieke discussie rond de zogenoemde “Epstein-files”. Ze herkennen dat media feiten, vragen en interpretaties samenbrengen in één verhaal.

Vertel dat jullie vandaag starten met een videobron over **Jeffrey Epstein** en de zogenoemde **Epstein-files**.

Vraag eerst kort aan de klas:

- Wie heeft al eens van Jeffrey Epstein gehoord?
- Wat weten jullie over hem en de Epstein-files?
- Welke rol spelen sociale media in wat je weet over deze zaak?

Toon [NOS jeugdjournaal - Wie was Jeffrey Epstein?](#) uit bijlage 1. De videobron legt uit wie Jeffrey Epstein was en wat de Epstein-files zijn.

Vraag de leerlingen om tijdens de video aandacht te hebben voor:

- Welke feiten worden verteld?
- Welke vragen blijven open?
- Welke rol spelen macht en invloed in dit verhaal?

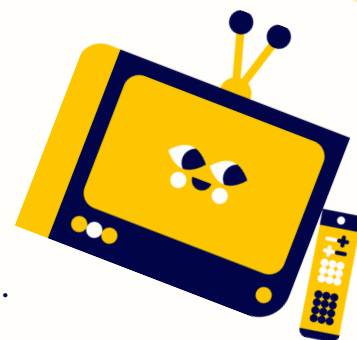
Na het bekijken bespreek je kort:

- Wat voelen jullie na het zien van de video?
- Wat wist je al en wat was nieuw?
- Welke vragen blijven volgens jullie nog open?

Vertel dat verhalen over **een pedoseksueel netwerk en meisjeshandel** bij complotdenkers al decennia de ronde doen. Door de komst van het internet en sociale media worden (misleidende) verhalen en complottheorieën gemakkelijker verspreid.

Nu er aanwijzingen zijn dat er daadwerkelijk een vergelijkbaar netwerk heeft bestaan, waarbij misschien ook **zeer machtige mensen betrokken waren**, roept dit bij veel mensen nieuwe vragen op: Wat is er nog meer waar? Wat wordt er mogelijk nog verzwegen?

Leg uit dat dit soort vragen en complottheorieën vaak ontstaan wanneer er **iets heftigs gebeurt**. Als de overheid, de media of de wetenschap geen overtuigend antwoord kunnen geven, zoeken complotdenkers de verklaring ergens anders.

Duur**Aanpak****Doel**

Daarom gaan we het vandaag hebben over het verschil tussen **denken, weten en geloven**, en onderzoeken we hoe mensen informatie beoordelen en waarom verschillende overtuigingen kunnen ontstaan.

Tip: wil je dieper ingaan op wat complotdenken en complottheorieën zijn? Raadpleeg het dossier '[De wereld van complotdenken](#)' van Mediawijs.

10 minuten

De vertrouwenslijn – Klassikaal

Maak ruimte in de klas. Leg uit dat de leerlingen zich gaan **positioneren** op basis van hoeveel vertrouwen ze hebben in bepaalde groepen of instellingen.

Lees verschillende groepen of instellingen voor, bijvoorbeeld:

- Journalisten (de media)
- Politici
- Rechtbanken
- Politie
- CEO's van grote bedrijven
- Big Tech
- Celebrities
- Influencers

Leerlingen kiezen een plaats in de ruimte die aangeeft hoeveel vertrouwen ze voelen. De ene kant van het lokaal staat voor geen vertrouwen, de andere kant staat voor volledig vertrouwen.

Bespreek kort:

- Waarom sta je hier?
- Waar komt dat vertrouwen of wantrouwen vandaan?
- Verandert dat vertrouwen wanneer er een schandaal naar buiten komt?

Benadruk:

“Het doel is niet om elkaar te overtuigen, maar om te begrijpen waarom mensen op verschillende plekken staan.”

Stimuleer de leerlingen om zich te verplaatsen als ze tijdens het klasgesprek van mening veranderen.

De leerlingen maken kennis met het thema en plaatsen het in relatie tot hun eigen ervaringen en hun kijk op de samenleving.

Duur

20 minuten

Aanpak**Mediabron in de kijker: Elite en schandalen – Groepjes van 3 à 4**

Verdeel de klas in groepjes en geef elk groepje een mediabron uit **bijlage 2** over **een schandaal** waarbij een invloedrijk persoon betrokken is. Laat hen die (gedeeltelijk) bekijken, beluisteren of lezen.

Laat indien nodig de leerlingen de definities opzoeken van een feit en een mening.

Tijdens het lezen of bekijken noteren de leerlingen:

- 1 zin die feitelijk klinkt
- 1 zin die duidelijk een mening of interpretatie bevat
- 1 zin die vragen oproept

Laat een aantal groepjes een zin voorlezen en bespreek vervolgens klassikaal:

- Wie is de auteur?
- Hoe wordt dit verhaal verteld? Is het verhaal vooral gebaseerd op feiten of meningen?
- Welke stemmen komen aan bod?
- Welke woorden maken het verhaal sterker of emotioneler?
- Vertrouw je dat de informatie waarheidsgetrouw is? Waarom wel, waarom niet?

Geef de leerlingen hiervoor het werkblad uit **bijlage 3**.

5 minuten

Reflectie: vertrouwen, macht en media – Klassikaal

Bespreek klassikaal enkele vragen:

- Waarom raken **schandalen rond machtige personen** mensen vaak sterk?
- Verwachten we **meer verantwoordelijkheid** van mensen met invloed?
- Heeft **wantrouwen tegenover elite of machtige personen** invloed op de manier waarop je naar de wereld kijkt?

Sluit af met:

“Schandalen gaan niet alleen over wat er gebeurd is, ze gaan ook over vertrouwen. In de volgende les kijken we verder naar waarheid, geloof en hoe we informatie beoordelen.”

Doel

De leerlingen analyseren hoe mediabronnen informatie over macht en schandalen brengen en leren onderscheid maken tussen feiten, interpretaties en elementen die twijfel oproepen.

De leerlingen verwoorden hun eigen ideeën over vertrouwen en verantwoordelijkheid van machtige personen en herkennen dat maatschappelijke debatten vaak bestaan uit verschillende perspectieven, twijfels en interpretaties.

Lesvoorbereiding

Duur

Aanpak

5 minuten

Reflecteren op de vorige les – Klassikaal

Herinner de klas aan de vorige les over macht, vertrouwen en de zaak rond Jeffrey Epstein.

Start het gesprek met enkele korte vragen, bijvoorbeeld:

- Wat herinner je je nog van de vorige les?
- Welke ideeën of vragen zijn je bijgebleven?
- Is je manier van kijken naar nieuws of informatie sindsdien veranderd? Waarom wel of niet?
- Is er iets dat je sindsdien is opgevallen in nieuws of sociale media?

Leg uit dat de klas vandaag verder werkt rond **waarheid, geloof** en hoe we informatie beoordelen. Vertel dat mensen soms verschillende dingen geloven over dezelfde gebeurtenis, en dat het belangrijk is om te onderzoeken hoe dat komt.

5 minuten

Weten, denken of geloven? – Klassikaal

Schrijf volgende drie begrippen op het bord:

- Weten
- Denken
- Geloven

Vraag de leerlingen kort wat volgens hen het verschil is tussen deze drie begrippen.

Laat de leerlingen de definities van de volgende woorden opzoeken en bespreek die: weten, denken en geloven.

Benadruk:

“In maatschappelijke discussies lopen deze drie vaak door elkaar. Vandaag onderzoeken we hoe die vermenging ervoor zorgt dat we informatie soms verkeerd inschatten.”

Deel 2

Doel

De leerlingen reflecteren op de vorige les en koppelen hun inzichten over vertrouwen aan het thema waarheid en informatie.

De leerlingen herkennen het verschil tussen weten, denken en geloven en leren deze begrippen toepassen op mediaberichten.

Duur

15 minuten

Aanpak**Feit of fictie: nieuws brengen – Groepjes van 2 à 3**

Verdeel de klas in 4 groepjes.

Opdracht:

Elk groepje vertelt één kort nieuwsverhaal over een persoon uit de elite of een schandaal rond macht en invloed. Dit kan gaan over politiek, media, sport, entertainment of economie.

De groepjes kiezen één van de twee opties:

- Ze vertellen een echt nieuwsverhaal dat ze zelf opzoeken via een mediabron.
- Ze vertellen een volledig verzonnen (fake news) verhaal dat geloofwaardig klinkt.

Het doel is niet om de klas te misleiden, maar om te onderzoeken welke elementen ervoor zorgen dat een verhaal betrouwbaar of overtuigend overkomt.

Geef volgende richtlijnen mee:

- Het verhaal moet kort en duidelijk zijn (ongeveer 1 à 2 minuten verteltijd).
- Breng het alsof het een nieuwsitem is: neutrale toon, duidelijke uitleg.
- Doe voldoende onderzoek of bedenk voldoende details zoals de 5 W's en de H: wie, wat, waar, waarom, wanneer en hoe.
- Vermeld eventueel een bron: verwijst naar waar de informatie vandaan komt. (Ook dit mogen ze bluffen)

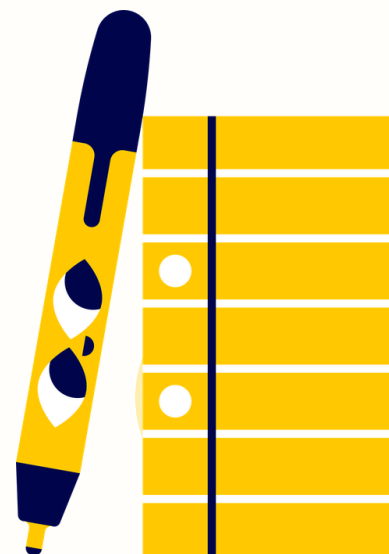
Tijdens de voorbereiding denken de groepjes na over:

- Wat maakt een verhaal geloofwaardig?
- Welke informatie helpt om vertrouwen te wekken?
- Hoe kan een nieuwsbericht serieus klinken? Wat maakt een bericht nieuwswaardig?

Vertel dat de klas na elke presentatie (zie volgende stap) ja-nee-vragen mag stellen om te proberen te bepalen of het verhaal echt of verzonnen is. Wanneer de groepjes klaar zijn, mogen ze alvast vragen voorbereiden.

Doel

De leerlingen onderzoeken welke elementen bijdragen aan de geloofwaardigheid van een nieuwsverhaal, zoals bronvermelding, taalgebruik, details en manier van presenteren. Ze denken na over hoe informatie overtuigend kan overkomen en bereiden zich voor op het kritisch beoordelen van nieuws en andere mediabronnen door actief vragen te stellen en informatie te bevragen.

Duur**Aanpak****Doel**

20 minuten

De klas als persconferentie – Klassikaal

Elk groepje presenteert hun nieuwsverhaal aan de klas. Het groepje brengt het verhaal alsof het een kort nieuwsitem is, met een duidelijke uitleg van wat er gebeurd is.

Na elke presentatie krijgt de klas ruimte om vragen te stellen aan het groepje. Moedig leerlingen aan om vragen te stellen die helpen om de betrouwbaarheid van het verhaal te beoordelen.

Voorbeelden van vragen die leerlingen kunnen stellen:

- Waar komt deze informatie vandaan?
- Hoe weet je dat dit klopt?
- Wie zegt dit of wie heeft dit bevestigd?
- Waarom denk je dat dit nieuwswaardig is?
- Vraag naar details rond het verhaal: de 5W's en de H.

Geef aan dat het niet de bedoeling is om het groepje onder druk te zetten, maar om samen te onderzoeken welke informatie helpt om een verhaal geloofwaardig te maken.

Na de vragenronde beslist de klas of het verhaal:

- Waar is
- Verzonden is

De klas maakt een keuze door een korte stemming. Pas daarna onthult het groepje of het verhaal echt of verzonden was.

Vraag kort:

- Wat maakte dit verhaal overtuigend?
- Welke elementen zorgden voor twijfel?

Herhaal deze stappen bij elk groepje.

De leerlingen oefenen actief in het kritisch bevragen van informatie en ervaren dat geloofwaardigheid vaak afhangt van presentatie, taalgebruik, details en bronvermelding.

De leerlingen ontdekken dat het niet altijd eenvoudig is om echte en verzonden informatie te onderscheiden.

De leerlingen ontwikkelen vaardigheden om informatie te onderzoeken door vragen te stellen, argumenten af te wegen en na te denken over wat ze weten, wat ze denken en wat ze geloven.

Daarnaast krijgen de leerlingen meer inzicht in hoe nieuws wordt opgebouwd en hoe vertrouwen ontstaat in mediaberichten, zeker wanneer het gaat over onderwerpen rond macht en invloed.

Duur**Aanpak****Doel**

5 minuten

Nabespreking: Wat maakt informatie geloofwaardig? – Klassikaal

Bespreek kort met de klas wat de oefening heeft opgeleverd.

Gebruik enkele reflectievragen:

- Wat maakte sommige verhalen overtuigend?
- Wanneer begon je te twijfelen?
- Welke vragen hielpen om informatie beter te beoordelen?
- Was het moeilijker of makkelijker dan je verwacht had om echt en verzonden nieuws te herkennen?
- Waarom denken jullie dat mensen soms verschillende dingen geloven over hetzelfde onderwerp?

Benadruk dat het normaal is dat mensen niet altijd dezelfde conclusie maken op basis van dezelfde informatie. Leg de nadruk op het **belang van vragen stellen, bronnen controleren en ruimte laten voor twijfel**.

Sluit af met:

“Vandaag hebben we gezien dat informatie niet alleen draait om wat er verteld wordt, maar ook om hoe het verteld wordt en hoe wij als luisteraar informatie beoordelen.”

De leerlingen reflecteren op hun eigen manier over de betrouwbaarheid van informatie en verwoorden welke elementen bijdragen aan geloofwaardigheid en twijfel. Ze begrijpen dat kritisch denken betekent dat je actief vragen stelt, informatie onderzoekt en open blijft staan voor verschillende perspectieven.

